

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XV. Oratoris Sabaudi aduentus ad Concilium. Lancellotti reditus Tridentum. Obstacula ne Lunensis accedat, ob loci controuersiam. Acta super eo cum Gallis à Legatis. Responsa quae Vicecomes ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

per eos dies ^b Infulanus ad Reginam scripserat, Cardinali diffidens, indicansque, à Gualterio delata fuisse ad Pontificem arcana Lotharingi monita, & ampla promissa, atque idcirco, cum ille Præsul antequam Tridentum adiret, pessime loqueretur de Cardinali, nunc eundem summis ab ipso laudibus ad cælum euehi. Tam duræ conditioni subduntur Principis cuiuspiam administri in negotijs cum altero transigendis: si hunc lædunt, in finem qui intenditur peccant, & tamquam impetu perciti, ac imprudentes vituperantur: si blandis modis ac temperatis concordia student, eneruium aut infidelium notam incurrunt, & tamen ad has difficultates, & ad hæc discrimina, tamquam ad felicitatem mortales aspirant, siue quòd singulis amor sui consilium, gratiam, prosperitatem pollicetur; siue quòd humana superbia tamquam minus incommodam tolerat conditionem vexati quam neglecti.

C A P V T X V.

Oratoris Sabaudi aduentus ad Concilium. Lancellotti reditus Tridentum. Obstacula ne Lunensis accedat, ob loci controuersiam. Acta super eo cum Gallis à Legatis. Responsa quæ Vicecomes retulit Romæ communibus Præsidentum mandatis, & peculiari- bus Mantuani.

Accessit eâ tempestate Concilio nouus Orator, qui non modo nihil perturbationis attulit; vt plerique solebant, sed sæpè profuit ad sedandas perturbationes excitas ab alijs. Fuit hic Marcus Antonius Bobla Episcopus Augustensis in Pedemontio, ac postea Cardinalis: adfuitque ^a nomine Emmanuelis Philiberti Sabaudia Ducis; qui ne fomitem afferret contentioni- bus de loci dignitate, Synodo molestis, virum Ecclesiasticum ele- git; in quo ipsum paulò postea, sicuti constabit, imitatus est Flo- rentia Dux. Is itaque Orator post consuetos honores exceptus fuit in cætu generali postremâ Ianuarij ^b; siquidem à die decimo octa- uo, quo duobus Purpuratis tradita facultas est seligendi quoscum- que censuissent ad habendum consilium de mansionis Decreto, ad eum vsque diem huiusmodi conuentus ^c intermissi fuerant, quò aliqua concordia ratio antea excogitaretur, Patribus proponenda. Habuit Orator consuetam orationem magna cum ^d laude; datum- que negotium est, vt illi responderet Bartholomeus Serigo Castel- lanetensis Episcopus, cum is qui erat à Secretis agrotaret.

^a Diarium, & litteræ Fufcararij ad Moronum 25. Ian. 1563

^b Acta Arcis Æliæ 31 Ianuarij 1563.

^c Diarium 28. Ianuarij 1563.

^d Diarium, & acta Arcis Æliæ ultimo Ian. & Epist. Fufcararij ad Moronum 1. Febr. 1563

T t 3

Ab

Historia
cily Trid.
s III
1563

1563.
 e Litteræ Le-
 gatorum ad
 Borrom.
 23 Jan 1563

Ab altero Oratore, qui auidius expectabatur, nuntij parum gra-
 ti aduenere. Redijt vigesimotertio Ianuarij^e Lancellottus, ad Lu-
 nensem Comitem missus; retulitque, illum post exhibita amoris flu-
 dijque officia liberè dixisse, non licere sibi eò accedere, nisi prius
 aut certus redderetur loci pro sua dignitate obtinendi, aut peculia-
 re mandatum oppositum acciperet a Rege. Nec ad permouendum
 hominem vim habuit id quod Lancellottus proposuerat, fuisse
 scriptum à Rege ad Pontificem, vbi agebatur de causâ publicæ vu-
 litate, nolle se vt de his loci potioris conditionibus, ac de his, vt
 ipse nominabat, inanijs laboraretur. Quare interrogatum quem
 ipse locum dignitati suæ congruentem intelligeret, respondisse,
 Proximum infra Cæsareos Oratores, siue is esset infra laicum, siue
 infra primum Ecclesiasticum; alter enim Orator Ecclesiasticus
 Ferdinandi non tamquam Cæsaris personam gerebat. Legati cu-
 pientissimi illius splendoris accessuri Concilio, illiusque munimen-
 ti Pontificatui, quod à Lunensis præsentia sperabant, Lotharingum
 adiere, vt is permotus desiderio ingentis adiumenti, quod afferret
 operi Orator Principis, imperantis tantæ parti orbis Catholici, Gal-
 los emolliret ad posterius postulatum, cum illi ad prius adigi ne-
 quaquam possent. Sed is affirmavit, nequaquam etiam ad poste-
 rius adigi posse, cum locus dignior haberetur Oratorum Eccle-
 siasticorum quàm laicorum. Adiecit, Lansaci fortasse consilio,
 quò huic propositioni rimula quauis occluderetur, fuisse statu-
 tum in Gallia, vt eidem Lansaco illuc reuocato sufficeretur Ioan-
 nes Moruelerius Episcopus Aurelianensis, suprâ memoratus, qui
 perpaucis antè diebus^f peruenerat, adeoque interuenturos esse
 Oratores vtriusque gradus. Quocircâ Legati & consilium, aliàs in
 deliberationem adductum, iterum tentarunt; videlicet, vt Hispan-
 nus è regione Præsidum sederet, quemadmodum sederat Lusita-
 nus ætate Iulij, cum litigabat cum Hungarico: & quamuis ab Ora-
 toribus Gallicanis id exclusum fuisset, sperabant tamen ab aucto-
 ritate Lotharingi, in quo studium maius, & minor animi commo-
 tio inerat, eos flexum iri. Et re ipsa censebat Lotharingus, dum
 sedes antiqua Gallis seruabatur, nihil illos moraturos locum extra
 ordinem Hispanis concessum. Sed alia erat Oratoribus ratiocinatio,
 aientibus, id quod à se vnice intendebatur, esse, vt facta recta custo-
 diretur Regi Christianissimo dignitas primi post Cæsarem: id mi-
 nime patcheri, sed in obscuro persistere, quicumque alius gradus
 concederetur Hispano Oratori præter gradum illi congruentem, &
 proximum infra Gallos: se in mandatis habere, vt it quid atten-
 taretur

f Diarium
 17 Ianuarij
 1563.
 g Dux Lega-
 torum ad
 Borromæum
 28. Jan. 1563

taretur ad rem in litigium reuocandam, illinc abscederent, iuberentque Præsules abscedere, denuntiata perduellionis nota, bonorumque proscriptione. Cum tamen sperarent Legati obstitendo Gallos ad id impellere, animum præsulerunt, quo tamquam pernicitiam rationi dissentaneam id putarent, uellentque locum illum Hispano tradere. Ex quo summam indignationem Galli conceperunt; rati que, Præsides loqui non solum de Sessionibus, sed etiam de conuentibus, in quibus ex conditione theatri ea sedes ex aduerso Legatorum fuisset maximè honorifica, etiam supra sedes Cæsareis Oratoribus tributas, induxerunt in animum, opportunitatem à Legatis quæri ad Synodum dissoluendam: ipsi uero, ut è contrario cauerent, ne dissolutio contingeret, ex qua dissidium oriretur inter Gallia & Hispania Regem, cuius ope tunc alter ad eum indigebat, aggressi sunt ea moliri, quibus adigerentur Legati ad abruptandam cum ipsis Gallis concordiam. Et iam tabellarium destinabant, qui rei nuntios ad regiam aulam deferret: sed Præsides in tempore id moniti à Lotharingo, per eundem Oratores ab errore deduxerunt, suam mentem interpretati de solis Sessionibus, ubi ex locorum situ sedes Hispano designata eam prerogatiuam non præserebat, quæ in conuentibus cernebatur; ab his uero ut abstineret Lunensis se postea daturus operam, utpote à priuatis functionibus. Quare superesse uidebatur difficultas maximè inexpugnabilis solum in supplicationibus, ac solemnibus sacrificijs, de pacis osculo, & thuris suffimento; de quibus Lotharingo alia non suppetebat ratio, nisi ut Hispanus cederet habitâ contestatione. Ceterum etiam de conuentibus consilium ab eodem excogitatum est, ut sederet Hispanus ex aduerso Legatorum, sed extra ordinem Oratorum, & prope Antistitem qui à Secretis erat; ita tamen, ut ea sedes haud uideretur à Concilio, aut à Legatis Lunensi destinata, ne quid sibi noui iuris acquireret. Verum hæc omnia ex se ratiocinabatur Lotharingus, & incertus consensurine essent Galli Oratores. Interim effectum est, ne ipsorum motus ultra progrediretur.

3 Legatorum sollicitudini aliquod leuamen attulit reuersus Vicecomes, qui Româ profectus exeunte Ianuario, spretis educationis delicijs, ac tempestatis iniurijs, quadriduo Tridentum appulit, quò possent Præsides in tempore ab ipsius narrationibus lucem haurire ad deliberandum de futura Sessione, pridie nonas Februarias denuntiata. Et vix die unico illum prauerterat cursor, vnâ cum eo Româ profectus cum responsis, quæ celeritate præ cæteris indi-

h Duæ Legatorum ad Burrom. 1. & 2. Februarij 1563.

Historia
cily Trid.
1563
III

1563. indigebant, super argumentis de Episcoporum auctoritate ac man-
fione.

i Variæ litte-
ræ Borrom.
a l Legatos &
ad Mantua-
num 24. 27.
& 28. Janua-
rij 1563.

Habebatur in litteris^l, nolle Pontificem dissolutionem Concilij, aut dissidium cum exteris nationibus. Tum varij apponebantur modi, per quos vt maximè posset satisfaceret non solum rebus antea à Lotharingo propositis, sed etiam posterioribus Gallorum postu-
latis. Et cuncta videbantur haud difficulter perfici posse, vnico exce-
pto, nimirum, ne concederetur Pontifici quod à Florentina Syno-
do ipsi tribuebatur, hoc est, illi deberi vniuersalis Ecclesiæ regi-
men. Iniquissimè id negari, quando etiam ante eam Synodum in
eo cognouerat eandem prærogatiuam alia Synodus œcumenica, in
Gallia Lugduni celebrata; & quando apparebat in vetustissimis di-
plomatibus præsens consuetudo appellandi Romanum Pontificem
Episcopum Ecclesiæ Catholice, quod tantum sonat quantum *uniuer-
salis*: quin etiam, quando ritus est à Cæsare vsurpatus, cum ad Pon-
tificem scribit, vt apponat inscriptioni, *Ad Pontificem Ecclesiæ uni-
uersalis*. Verumtamen addebatur, ne cum alieni animi durtie de-
certaretur, posse loco dictarum vocum has poni: *regere vniuersam
Domini gregem*; quo pacto loquitur Innocentius IV. cap. 5. *de
Schism. lib. 6. Decretalium*; aut etiam posse illic relinqui simplicem
vocem, *Ecclesiæ Dei*, omiſsa *uniuersalis*, dummodò alia quæpiam
vox mutaretur ex vsurpatis à Concilio Florentino, nec in hac tan-
tummodò mutatio deprehenderetur. Pontifex verò dum quadam
die sacris operaretur, eâ disputatione feruescente, obseruauit, iustit-
que significari Legatis, cunctos Sacerdotes Catholicos in tribus
precationibus, quæ ad implorandam opem Romano Pontifici re-
citari solent, cum Deo loquentes, ter iterare, Deum voluisse, *vt
Pius præsit ipsius Ecclesiæ*, adeoque id sibi ab vlllo Fidelium negari
non posse. Sed subdebatur, vbi arduitas in eo quoque offenderetur
sine dissidio insuperabilis, satis futurum Pontifici, si nec de
sua, nec de Episcoporum potestate quidquam exprimeretur, illis
tantum editis definitionibus, in quas Patres vnanimi consensu con-
spirarent. Breuiter, modò Sedis Apostolicæ auctoritas haud vulne-
raretur, ea Præsides agerent, quæ in obsequium Dei, & in rem Chri-
stiani generis cessura existimarent. Quòd si animaduertent adhuc
acerbos animorum sensus, & res effrenatiùs agitata, protraherent
Sessionem, præstolantes auxilium temporis, quod crudiora ma-
turat, & violentiora moderatur.

k 24. Ianuarij
1563. vt in
monumentis
Burgheſiorū.

Insuper in responsione^k reddita libello tradito à Legatis Vice-
comiti, Pontifex integram in se illorum satisfactionem declarabat,
affir.

affirmans, ab eorum fide ac virtute releuari sibi onus ponderosissimum, quod humeris sustinebat; huiusmodi in eo sensus & publica & priuata argumenta posse indices ab illis agnosci: eorum excusationes quò magis exactas, eò minùs fuisse necessarias; quemadmodum ipse æqui faciebat illorum in scribendo libertatem, ita pariter iisdem æqui facerent ipsius libertatem, quæ semper temperabatur negotijs in eorum prudentia repositis: tempus illud, seu longum seu breue, à se exiitum iri opportunum Sessioni, quod ab eorum iudicio statueretur: se ipsorum monita expleturum in habenda parciùs fide narrationibus Tridentinis, de ijs quæ à Legatis gerebantur; sed non minùs ipsi idem obseruarent in narrationibus Romanis de Pontificis dictis. Eorum testificationes de propitio Lotharingi animo, & spem fructus, quem illius præsentia in Concilio afferret Ecclesiæ, gratas quidem Pontifici aduenisse, non tamen inopinatas: proinde se cupere, vt ipsi pergerent cum eo blandè ac honorificè agere, atque illi fidere. Quod ad Gallorum postolata spectabat, cum breuè reuersurus esset Gualterius cum æquis responsis, haud videri credibile, Oratores quidquam violenter tentaturos. Sed vniuersè tuerentur Legati prærogatiuam suam proponendi, nec alius eam sibi auctoritatem arriperet: numquam autem quidquam proponerent, quod officeret Pontificis Sedisq̃ue Apostolicæ auctoritati, perinde ac obseruatum fuerat in legitimis omnibus Concilijs. Varia diplomata ad eos misit, à se promulgata ad Rotam aliaq̃ue Tribunalia reformanda: significauitq̃ue, parari à se arctissimam emendationem Datarix ac reliquorum. Videri sibi, nouis legibus quæ statuerentur, solùm futurum complectendum esse; sed se effecturum, vt fortassis illæ ad præteritum etiam extenderentur, vbi Synodus ita censeret.

Subiecerat Vicecomes oculis Pontificis alia mandata ipsi tradita à Mantuano. Petebat hic à Pontifice, vt ipsum, laboribus & ætate iam attritum, nisi Concilium Aprili proximo absolueretur, Pius eo munere exoneraret: & quoniam duo illa munera sustinebat, & Cardinalis à quo Romanus vocabatur, & Episcopi à quo Mantuæ alligabatur, studiosissimè flagitabat, vt sibi liceret prius, magis speciosum, deponere, quò se totum impenderet posteriori, magis operoso.

Huic postremæ petitioni nihil responsum, cum id maximè honorificum responsum videretur, quasi de re tam apertè contraria utilitati ac splendori Sedis Apostolicæ, vt ne tantum quidem curæ mereretur, quantum sufficeret ad repulsam. Alteri responsum est:

Pars III.

V v

Cum

Contra extant in monumentis Burghesio.

1563. Cùm Synodus tam citò absolui non posset, priuandam non esse tam egregio capite, cum inæstimabili detrimento Diuini obsequii, boni publici, dignitatis in ipso Cardinali, & satisfactionis in Pontifice; qui propterea illum hortabatur, vt alacri animo opus prosequeretur, quò simul omnibus postea liceret felici operis exitu pergaudere.

Significabat Pontifici Mantuanus, opportunum à se censerì, vt ad Cæsarem, O Enipontum accedentem Olius Legatus mitteretur eum veneraturus, quippe illi admodum acceptus, magnæque apud ipsum auctoritatis, & qui posset ab eius animo detergere sinistram aliquam de Concilio opinionem. Et monitum Pontifici probatum est, traditâ Legatis potestate de re deliberandi, eamque per seipsosexequendi.

Nec minùs Mantuani sententiam amplexus est Pontifex in concedenda absolutè venia Altempio Cardinali deponendæ legationis.

Aliqui, quos idem commendarat, in ipsius gratiam beneficijs affecti sunt.

Iniunctum pariter est Vicecomiti, vt verbis perhonorificis, ac beneuolentiæ plenis alloqueretur Lotharingum. Hic illi Præfuli, discedendi veniam ab ipso petenti, tria plurimùm commendarat: Morum emendationem, Pontificis accessum Bononiam, & Subsidia liberè suppeditanda ad animandos adiuuandosque Catholicos in Gallia. Quamobrem demandatum est Vicecomiti, vt quod spectabat ad primum, ipsum doceret quæ secum Pontifex comunicarat: ad alterum responderet, Pontificem ipsius consilia secuturum: de tertio palàm faceret, moram solutioni iniectam fuisse ab ijs ministris, qui has suppetias Catholicorum causæ minime cupiebant, quandoquidem quæsitæ à Pontifice conditiones non æquissimæ solùm, sed facillimæ videbantur, quod illic plene intellexisset Cardinalis, vtpote negotiorum ingeniorumque suæ regionis peritus: tamen sciuisse tandem Pontificem, magnam earum conditionum partem negligi.

Grata similiter responsa retulit Vicecomes ad plurima, quæ petierant tum Legati, siue communi siue proprio nomine, tum Lotharingus, ac varij Patres, tum etiam Martinus Mascaregna Lusitanus Orator; cui redditæ sunt duæ epistolæ, vna Pontificis, altera Borromæi, vbi grates illi agebantur, honorificentissimis formulis conuestitæ, ob eximium viri studium in promouenda Concilij concordia, Sedisque Apostolicæ dignitate sustinenda.

Et

Et fanè laus nulla suppetebat quæ illi hoc nomine non deberetur : imò post hæc litteras à Pontifice missas , sed nondum Tridentum perlatas , nouam ipse laudem promeruerat. Cùm enim certamen ferueret super eo præsertim Canone , in quo potestas Romani Pontificis in Ecclesiam vniuersalem firmabatur , ille ^m cum suis Theologis tres ipsos dies cohortatus est Gallos , vt Canoni assentirentur. Præcipuè verò Didacus Payua ⁿ , & Doctor Comanus , à Rege Lusitanæ ad Synodum missi , eruditos commentarios elaborarunt ad Pontificiæ auctoritatis emolumentum , qui cum ingenti commendatione à Legatis ad Borromæum missi , parem quoque laudem à Romanis Theologis , & ab ipso Pontifice acceperunt ^o. Quapropter eius nomine relatæ sunt auctoribus singulares illæ grates , quæ non modò intimæ beneuolentiæ argumenta sunt , sed æstimationis plurimæ ; quæ supra modum confert , vt reddatur cuiuspiam beneuolentia Principum non solùm gloriosa , sed etiam fructuosa.

1562.
m Litteræ
Fulcaratij ad
Moronum
28 Jan. 1563
n Litteræ
Legatorum ad
Borromæum
28. Jan. 1563
o Litteræ
Borromæi ad
Legatos
6. Februarij
1563.

C A P V T XVI.

Errata Suauis. Difficultates tunc insolubiles habitæ, tum in discordia inter Gallum Hispanumque Oratorem, tum de Canonibus Decretis que memoratis. Lotharingi epistola ad se purgandum Romanam missa. Consilium concorditer susceptum, & re completum prorogandi Sessionem ad 22. Aprilis, & interim expendendi argumentum Matrimonij.

DE his omnibus euentis non nisi extimam , & quasi in cortice notitiam ostendit Suauis , & hunc ipsum corticem sæpè falsò commaculat , dum colorat. Susceptam in postremis Operis huiusce libris consuetudinem prosequar , adeoque nonnullos solùm ex eius erroribus indicabo. Scribit , Aduenisse ad Concilium Ducis Sabaudi Oratorem Episcopum Astiensem. Satis erat legere non inquam monumenta manu scripta , sed Concilium Antuerpiæ impressum , vt sciret , Augustensem fuisse.

Sed hic leuis est error ; at verò grauis est calumnia , Lotharingum inducere strenuum vituperatorem Pontificis , quasi ab eo libertas Concilio adimeretur. Quemadmodum Hebræorum scripta præposterè nobis legenda sunt ad sententiam percipiendam , ita Suauis dicta præposterè pariter credenda sunt ad veritatem eruendam ; quandoquidem Lotharingus , sicut ostensum est , Pontificem ad accessum sollicitabat : quòd , siue præsentia , siue propinquitate , res

Historia
cily Trid.
rs III.